

אחרי-מות

עלון מס'

983

שנה כ' התשע"ט

פניני הפרשה

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

חיי עולם

ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' – כוונת הפסוק "וחי בהם" – על ידי קיום התורה והמצוות. והדבר צריך הסבר הרי רואים בעולם הרבה אנשים חיים ומאושרים אף שאינם מקיימים מצוות בכלל, ויש להיפך העושים דברים הפוכים ממצוות התורה ואעפ"כ נראה שעושים חיים? ואמנם רש"י והתרגום מפרשים: וחי בהם, לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והרי סופו הוא מת. אך אפשר להבין את הדבר גם לגבי עולם הזה, כמו שכתב הח"ח בהקדמה למשנה ברורה חלק ג' שהרמ"ח מצוות עשה שהטיל השי"ת על האדם לזכרם ולשומרם הם כנגד רמ"ח איברים שבאדם, ואם חלילה חסר לאדם אבר הוא נקרא בעל מום, ויש איברים שבחסרונם לא יכול לחיות בעולם בכלל כי שם מקור החיים. כך בעניני מצוות השי"ת עליהן נאמר "וחי בהם", כי עיקר חיי הנפש תלויים בקיום התורה. ועל זה נאמר "וחי עולם נטע בתוכנו". ולכן "רשעים בחייהם קרויים מתים". אמנם בעוה"ז יש להם את הנפש הבהמית שמתקיימת זמן מסוים, וכמו בהמה שאוכלת עשב ונהנית, אבל הדבר מסתיים, ורק ע"י קיום מצוות הוא מחיה את נפשו ואבריו לנצח. מסופר על הגאון רבי אברהם גלאנטי זצ"ל מתלמידי האר"י הקדוש שפעם הסתכל עליו רבו האר"י ואמר לו שיש לו פגם במצחו. בדק ודקדק במעשיו עד שחשב אולי לא משלם לתופרות במתפרה שלו תשלום מלא ויש כאן חשש גזל. הלך והניח לפניו סכום כסף, ואמר מי שחושבת שמגיע לה שתיקה. אחת התופרות שעבדה בצורה טובה יותר לקחה. כשחזר לאר"י, אמר לו נמחק הפגם ועתה כל גופך הרוחני בשלמות.

לא תהו בראיה

שפתיים

השפתיים מונעות מהאוכל ומהנוזלים להיפלט מהפה ומאפשרות אכילה נקיה ואסתטית. הן גם מגינות עלינו מסכנה: עור השפתיים עדין ורגיש למגע ובפרט לדרגת החום של מאכלים שונים, ובכך מונע מאתנו הכנסת מאכלים חמים מדי או קרים מדי לפינו. השפתיים הן גם אחד האיברים שהכי משפיעים על מראה הפנים שלנו ועל יצירת הבעות פנים. השפתיים הכרחיות לדיבור ומסייעות בהגיית אותיות השפתיים (בומ"פ) ובהגיית התנועות - aeiou שבלעדיהן אי אפשר לבטא מלה. השפתיים קריטיות לקיומו של התינוק, בהיותן משמשות כטבעת יונקת, ומסייעות לתינוק לינוק. הקדישו כמה רגעים והתבוננו בשרטוט המהונדס להפליא של מבנה השפתיים. הן מלאות וסימטריות, קו התיחום הטבעי שלהן ברור ומדויק. ישנה פרופורציה נכונה, דיוק והתאמה מופתית בין השפה העליונה והתחתונה. אין צייר כאלוקינו. (הרב אריאל כדורי הי"ו).

עצה טובה

אל תתבעו מהחניך לפי השגתכם המרוממת. אל תגערו בו: "איך אפשר לדבר בתפלה?!". הילד אינו מבין את השאלה. מה פירוש: איך אפשר, עובדה שאפשר... מבוגר זה יוצר כמו ידיו ניכור וחייך, מצהיר שהוא והחניך חיים בשני עולמות. אז מה תביעתו. יתבשמ בעולמו. על המחנך לשדר שהוא מבין את החניך. אך גם אם אפשר לשוחח בתפלה, אין זה נאה, וזה אסור. השולחן ערוך (או"ח סי' קכ"ד סעי' י"א) פסק: "ואם שח, הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא", ואנו מקיימים את ההלכות שבשולחן ערוך... (ספר "מעייין השבוע" דברים עמ' מ"א).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"הסגולה של מצות ספירת העומר שאנו מקיימים אותה עד היום ועד בכלל, כדי שנזכור תמיד לפשפש במעשינו ולבדוק את עצמינו אם יש בידינו עוונות וחטאים הצריכים תיקון ולשוב עליהם בתשובה, ובכל שנה בתקופה הזאת של ספירת העומר, יש בה סגולה גדולה לטהרת הנשמה של כל אחד ואחד, והיא יונקת מאותה תקופה של יציאת מצרים עד היום הזה." ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ג')

פנינים ופרפראות

בזאת יבא אהרן אל הקדש

מלת **יבא** כאן ולעיל ואל **יבא** בכל עת חסרה וא"ו, ולהלן (פסוק כ"ו) גבי המשלח את השעיר כתוב **יבוא** מלא וא"ו. ונראה לתת טעם על פי מה שכתבתי בכמה מקומות שהאות וא"ו רומזת לחיים (אילנא דחיי כנודע), וכניסת הכהן הגדול אל קדש הקדשים היתה בגדר סכנה שפעמים שהיה מת שם כמבואר בגמ', ולכן מלת **יבא** כאן כתובה ללא וא"ו לרמוז שיש פעמים שביאתם של הכהנים הגדולים לקדש הקדשים היתה ההיפך מהיים ב"מ.

ועל מלת **בזאת** כתב רש"י ז"ל (וכן בעל הטורים) שעולה בנימטריא 410, רמז לבית ראשון שעמד ת"י שנים. ע"ע. ונ"ל עוד לפי שאמרו חז"ל (יומא דף ט' ע"ב) שבית ראשון נחרב בעון שנאת חנם, בא לרמוז **בזאת** – **יבא** אהרן, רצונו לומר שכל זמן שיהיו בני ישראל אוהבי שלום ורודפי שלום כאהרן הכהן יעמוד הבית, אבל לאחר מכן שהיתה ביניהם שנאת חנם נחרב. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**מצוה עלינו לספר**

גדולי עולם בדורנו ובדורות שלפנינו כתבו וכותבים סיפורי צדיקים, ומי לנו גדול ממרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שכתב בטוב טעם ודעת סיפורים בהגדת "חזון עובדיה" ובספר "ענף עץ אבות" ועוד. וכן יבדל לחים טובים מרן ראש הישיבה שליט"א בסדרת ספריו "מגדולי ישראל". כמובן שהם לא השקיעו בזה את ראשם ורובם, אך לכל זמן ועת.

על מעלת סיפורי צדיקים, כתב רבנו בחיי בפירושו על התורה (הקדמת פרשת וישלח) וז"ל: "יתחייב האדם לחקור הצדיקים ולספר בשבח מעלתם, והגיד לך כי ערך החקירה הזאת בחקר כבודם הוא טוב מאכילת הדבש וכו'. וכן אמר דוד ע"ה (תהלים ט"ו) "ואת יראי ה' יכבד". הזהיר לחקור כבוד הצדיק ולספר בכבוד יראי ה' ולכבד אותם, והמדה הזאת שם אותה בכלל מדות החסידים העולים במעלות העליונות השוכנים בהר קדש"ו וכו'.

הגאון המופלא רב רבנן רבי **עזרא עטייה** זצ"ל ראש ישיבת פורת יוסף לעתים קרובות היה קורא לפניו את תלמידו הגאון הצדיק רבי **יוסף עדס** זצ"ל, ומספר לו בארוכה על גדולי רבותינו הספרדים.

אחר שהיה מסיים, היה מבהיר לו: "**בני! אל יטעה לבך לחשוב כי סיפורים אלו הם ביטול תורה ח"ו, אלא תורה היא, וגדול שימושה יותר מלימודה!**"

לא נאמנו דבריהם של אלו האומרים כי אין כל תועלת בפרסום סיפורים על נפלאות וישועות שחוללו צדיקים, שכן סיפורים אלו מחזקים את האמונה בה' ובכח הצדיקים. וכן מצינו בגמרא סיפורי נסים על תנאים ואמוראים (כך העיר מרן רה"י שליט"א על אלו שנמנעו להוציא ספר עם סיפורי נפלאותיו של המקובל הצדיק רבי משה חדאד בורתא זצ"ל).

כוחו של הסיפור כה גדול, עד שלילה אחד בשנה יש מצוה מהתורה לספר. ומצוה זו מוטלת על כולם: "אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה, **מצוה עלינו לספר** ביציאת מצרים". כדי להעביר את המסר לדורות הבאים, התורה מורה לנו להשתמש בכוח של "סיפור": "למען תספר באזני בנך". האדמו"ר "הצמח צדק" מחב"ד מסביר: "אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר – יש צורך לספר סיפורי צדיקים, ובסיפור זה יוצאים ממצרים" – מהמצרים הפנימיים של הנפש.

מסתבר שהסיפור הוא הכלי היעיל ביותר להגיע בצורה ישירה ללבו של כל אדם. במקום שדלתי הלב נעולות, סיפור טוב מתגנב ועושה את העבודה.

לסיפור כח השפעה גדול בפרט על ילדים. במהלך הסיפור הילד מזדהה עמוקות עם גיבורי הסיפור עד כדי חיקוי ממשי אחר מעשיהם.

לכן יש לעודד את הילדים לקרוא סיפורים חינוכיים. ילד שאינו מתעניין בספרים, יש עצה לקרוא לו חצי פרק מתוך ספר מותח במיוחד, לעצור בנקודת המתח, ואז להגיש לו את הספר ולומר לו 'עכשיו תמשיך בעצמך'...

את הסיפור כאמצעי שכנוע והשפעה, אנו פוגשים בתורה אצל יהודה, שבעקבות הסיפור המרגש והמשכנע שלו, יוסף אינו יכול להתאפק, פורץ בבכי, ומתוודע אל אחיו. למעשה, יוסף היה מודע כמובן לכל הקורות אותם, והסיבה שהציג בפניו יהודה את כל השתלשלות, היא מתוך תקוה שעל ידי הצגת הדברים כסיפור, יגעו הדברים אל לבו, שחזקתו של סיפור שהשפעתו אינה שבה ריקם.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

מה מברכים על אבטיח?

מפקד הטנק שלי שראה את המצב הנואש, צעק בקשר לכולנו: "חבר'ה, אולי מישהו מכיר איזו תפלה של דתיים?".

היה שקט בקשר – למרבה הבושה, איש מאתנו לא ידע להתפלל...

"אף אחד לא יודע?" נשמע שוב קולו של המפקד, כאילו חש שבתשובה זו תלויים חיינו. גם אנחנו 'נדבקנו' בתחושתו, נאחזים במשהו שיש בו תקווה להינצל מהתופת הזו...

ואז נזכרתי שבכל פעם שהייתי בא לבקר את סבא שלי הדתי, היה מכבד אותי בכוס מיץ תפוזים, ומלמד אותי לברך "שהכל נהיה בדברו". לקחתי את הקשר, ואמרתי למפקד: התפלה של הדתיים קצרה וקליטה – "שהכל נהיה בדברו"...

מיד פקד המפקד לטעון פגז, ברכנו עליו בכוונה "שהכל נהיה בדברו", והפגז שוגר... והנה, לשמחתנו הפגז הצליח לפגוע ישירות בטנק מצרי! ומאז כל פגז שברכנו עליו "שהכל" – פגע פגיעה ישירה בטנקים המצריים. כך השמדנו טנק אחר טנק. לפני כל שיגור צעקנו בכל לבנו "שהכל נהיה בדברו", ובכל פעם מחדש נדהמנו מהקליעה המדויקת. לאחר כמה שעות לחימה, בהם הוכו בזה אחר זה הטנקים המצריים, החלו השאר נסוגים לאחור. הצלחנו במשימה.

"אז תאמרו לי אתם" - סיים הקיבוצניק את דבריו בתרועה "אם 'שהכל נהיה בדברו' עובד על טנק מצרי – על אבטיח הוא לא יעבוד?!"...

כל הנוכחים הביטו בו מחויכים, מנסים לדמיין את ההצלה הפלאית, נהנים מן התושיה. רק בעל הבית ישב מהורהר. "רבונו של עולם!" חלפה מחשבה בלבו, "מה רבים רחמין! כשעלה לפניך קולם של החיילים בשדה הקרב, לא הבטת אל ריחוקם ממך, וכשזעקו בתמימות מכל לבם - שמעת את שוועתם."

מעשה בבעל תשובה שהחליט לנסות ולקרב ליהדות את חבריו הקרובים. הוא הזמין אותם לשיעור-תורה בביתו, וככיבוד, הגיש להם אבטיח (חסכוני: גם אוכל, גם שתיה וגם פיצוחים...).

כאשר יצא לרגע קט כדי להמשיך ולהגיש לפנייהם כיבוד, הגיע לאוזנו ויכוח שהתנהל ביניהם: מה מברכים על אבטיח? בכל אופן, שיעור תורה, ויש לכבד ולברך על האוכל המוגש... חלקם צידדו בברכת "בורא פרי העץ", שהרי אבטיח הוא פרי, וחלקם טענו שהאבטיח, למרות היותו פרי מרשים, ברכתו "בורא פרי האדמה", שהרי הוא גדל באדמה.

"ואני אומר לכם" קם אחד החברים המתגורר בקיבוץ ואמר באופן נחרץ "שעל אבטיח מברכים שהכל נהיה בדברו!"...

בעל הבית התלהב: עוד לא התחילה ההרצאה וכבר מדברים על ברכות, המצב טוב... כששב אל הסלון, הם שיתפו אותו בויכוח, והוא נענה מיד ואמר: "על אבטיח מברכים – בורא פרי האדמה, היות והוא גדל באדמה ולא על העץ".

בשלב זה נראה כי העניינים שקטו, אך להפתעת כולם קם הקיבוצניק ועמד על שלו: "הברכה היא 'שהכל', ואני אומר זאת באחריות מלאה. אני בטוח שברכת שהכל עובדת טוב גם על אבטיחים".

כל העינים ננעצו בו בחוסר הבנה. בחלל החדר ריחף תימהון על הידענות שהפגין ועל אומץ לבו להתווכח עם חברם הדתי המקצוען...

למראה פניהם התמהות, פתח וסיפר את סיפורו האישי:

במלחמת יום הכיפורים שירתתי בצבא כשריונר בסיני. הטנקים של הפלוגה נקלעו למארב מצרי, והחלו קרבות שב"ש (שריון בשריון). ראינו את המוות בעינים.

☺ זה לא חנוכה! ☺

קמצין אחד מבקש מבנו: "משה, קפזין שניה לשכך ותבקש ממנו דבק-מגע". הבן חוזר אחרי כמה דקות ואומר: "אבא, הוא אמר שאין לו". האב הקמצין מתרגז: "איזה קמצין! טוב נו, תביא את שלנו"...

☺ חנוכה חנוכה חנוכה... ☺

"כל הפוסל – במומו פוסל" (קידושין ע' ע"ב).

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: מה מברכים על מצה בשאר ימות השנה?

תשובה: מנהגנו מיד במוצאי פסח לברך מזונות, כמ"ש החיד"א ובית מנוחה וכל הפוסקים הספרדים (שאחרי הכנה"ג ובית דוד). ומי שלבו נוקפו וחושש למחמירים, יאכל שתי מצות מכונה ויברך על נטילת ידים והמוציא וברכת המזון, כי יש בהן נפת שלש ביצים, וכמ"ש בברכת ה' (ח"ב פרק ב' אות נ"ב).

שאלה: באלו תנאים האוכל פת הבאה בכסנין מתחייב בנטילת ידים המוציא וברכת המזון?

תשובה: בכמות של 220 סמ"ק ומשך האכילה עד 32 דקות (כי כזית בכדי אכילת פרס לדעת הכה"ח 4 דקות, ואם כן 4 ביצים הם לפחות 32 דקות).

שאלה: קיבלנו עבור חג הפסח סל מצרכים, ובתוכו היו גם חטיפים: במבה צ'יפס וביסלי. על המתקים היה רשום "כשר לפסח", ואילו על הביסלי לא היה רשום. לא שמנו לב לזה, ובפסח אכלנו לדאבונו מהביסלי... דיברנו במלפון עם הגאון רבי שמעון חירארי (שליט"א), והוא הפנה אותנו אל כת"ר שיורה לנו דרך תיקון. תשובה: תקבלו על עצמכם לא לאכול יותר חטיפים של דגן בפסח, אפילו כשרים לפסח. תצומו יום אחד ותעשו תקון כרת לילה אחד (אם בעצמכם או ע"י תלמידי חכמים).

שאלה: רציתי לברר דעתו הרחבה של כת"ר בענין ספירת העומר למי שעבר את קו התאריך. לדוגמא נסע מלום אנג'לס לסין באמצע ימי הספירה, וממילא במקום שהגיע נמצאים בצד שמאל של קו התאריך והתווסף יממה שלמה כידוע. ראיתי שנחלקו בזה הפוסקים: לדעת הרב בצל החכמה (ח"ה סי' צ"ו והלאה) יספור כאנשי המקום ובלי ברכה, כיון שדילג ספירה של יום אחד, וכ"ד הבאר משה. ולעומתם ב"שערי הלכה ומנהג" לאדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל וכן בשו"ת קנין תורה (ח"ה סי' מ"ו) כתבו שספירת העומר אינה תלויה בתאריך ובמקום אלא מוטל על כל יחיד ויחיד לספור מ"ט יום, ואז לחוג חג השבועות, ולכן אין לו להתחשב בספירת יהודי המקום וצריך להמשיך בספירתו. כיצד יש לנהוג למעשה? תשובה: אין לי הכרע. ומספק יספור שתי הספירות בלא ברכה (הרי גם לדעה ראשונה הפסיד הברכה).

שאלה: האם מותר ללכת לים או לבריכה בימי ספירת העומר?

תשובה: אין בזה איסור, רק בימי בין המצרים, ובלבד שלא יהא מעורב.

שאלה: בכ"ז בניסן יחול בע"ה הבר-מצוה של בננו היקר הי"ו. תאריך זה חל השנה במוצאי שבת, ומאחר ומוצ"ש אינו מתאים לנו כזמן לערוך בו מסיבת בר מצוה, רצינו לברר האם ניתן לדחות את מסיבת הבר מצוה לליל ר"ח אייר, ואולי אז יהיה ניתן להשמיע מוזיקה? תשובה: אפשר לדחות לליל ר"ח אייר ולהשמיע מוזיקה, ולמחרת יעלה הנער לתורה. הרבה נחת והצלחה בגשמיות ורוחניות.

שאלה: גיסי עורך מסיבת בת-מצוה לבתו בימי העומר באולם עם מוזיקה (תקליטים ודיסקים), ויום זה אינו יום ההולדת שלה, האם אוכל להשתתף?

תשובה: לא כדאי להשתתף, גם בת מצוה וגם שלא בזמנה. תבא קצת מפני הכבוד ובלי מחלוקת.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה הי"ו